

XXV. školsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika
11. veljače 2020.
osmi (VIII.) razred

Interaktivan listić prema izvornom ispitu priredila Elena Kovačić

1. Označi rednim brojevima slijed nastanka spomenika hrvatske pismenosti počevši od najstarijega.

Vinodolski zakon

Bašćanska ploča

Branimirov natpis

Poljički statut

2. Označi slovo uz točnu tvrdnju.

Originalna Bašćanska ploča čuva se:

- a) u crkvi svete Lucije u Jurandvoru
- b) u Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu
- c) u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti u Zagrebu
- d) na Bašćanskoj stazi glagoljice u Baški.

3. Odaberi riječi koje treba pisati velikim početnim slovom.

Popis svjetske baštine sadržava kulturna i prirodna dobra republike hrvatske. Među njima su: eufrazijeva bazilika, nacionalni park plitvička jezera, dioklecijanova palača, izvorne bukove šume na velebitu, plodno polje na otoku hvaru zvano starogradsko polje, na kojemu se način uzgoja vinove loze i maslina nije promijenio od 4. st. pr. Kr., kada su otok nastanili grci.

Hrvatsko povjerenstvo za UNESCO zajedno s ministarstvom znanosti i obrazovanja omogućilo je tiskanje priručnika „svjetska baština u rukama mladih“.

4. Napiši riječima kako treba izgovarati podcrtani dio rečenice.

Za vrijeme ratnih razaranja 1991. – 1998. Dubrovnik je uvršten na UNESCO-ov popis ugrožene svjetske baštine.

5. Označi slovo uz rečenicu koja nije napisana u skladu s pravopisnim pravilima.

- a) „Kada je”, pitala sam, „alpinizam uvršten u nematerijalnu svjetsku kulturnu baštinu?”
- b) „Kada je alpinizam uvršten u nematerijalnu svjetsku kulturnu baštinu” pitala sam?
- c) Pitala sam: „Kada je alpinizam uvršten u nematerijalnu svjetsku kulturnu baštinu?”
- d) „Kada je alpinizam uvršten u nematerijalnu svjetsku kulturnu baštinu?” pitala sam.

6. Prepiši rečenicu tako da napišeš zareze gdje je potrebno da rečenica bude pravopisno točna.

U prošlosti kada se preko Slunja putovalo zaprežnim kolima ili kočijama nastali su mnogi zapisi o ljepotama Rastoka.

7. Označi slovo uz rečenicu u kojoj su sve riječi s *ije* ili *je* točno napisane.

- a) Riječi u rječniku rječito nude rješenja.
- b) Rječi u rječniku rječito nude rješenja.
- c) Riječi u riječniku riječito nude rješenja.
- d) Riječi u riječniku rječito nude riješenja.

8. Napiši dijakritičke znakove za č i ć.

Dok u pecici pucketa triješce, u pecnici cvrci pecenka opojno mirišuci.

9. Napiši rod uobičajenim kraticama (m. r., ž. r., s. r.) iznad podcrtanih imenica.

U hrvatskome jeziku slično značenje imaju imenice: djevojčica, djevojče i djevojčuljak.

10. Napiši padež uobičajenom kraticom (N, G, D...) iznad svake imenice.

Kad dolaziš iz grada, pred ulaskom u selo, točno nasuprot šumi ugledaš dvorac na brdu.

11. Napiši pitanje s pomoću upitne zamjenice na koje će odgovarati podcrtana riječ u rečenici.

Baština je izvorni trag u vremenu. _____

12. Dopuni rečenicu odgovarajućim oblikom zamjenice u zagradama.

Viteški turnir, (koji) _____ znamo po imenu Sinjska alka, održava se u Sinju.

13. Napiši rečenicu tako da ispraviš pogrešku u pisanju neodređene zamjenice s prijedlogom.

a) Ne dam to za ništa na svijetu. _____

b) Jesi li se s ikim upoznao? _____

14. Preoblikuj složenu rečenicu u jednostavnu tako da zavisnu surečenicu preoblikuješ u glagolski pridjev trpni.

Baština je ukupnost kulturnih dobara koja smo naslijedili.

15. Označi priloge među istaknutim riječima.

Na putu od Zagreba do Slunja poznati filolog Adolfo Veber Tkalčević prolazio je **kraj** Rastoka i **pritom** je **ushićeno** ustvrdio da je u njima našao svoje **trajno** nadahnuće.

16. Prepiši glagole iz rečenice redoslijedom odvijanja glagolskih radnji.

Dodeš li u Zlarin, vidjet ćeš da su Zlarinjani u čast sugrađanke, pjesnikinje Vesne Parun, posadili drvo masline, mitsko stablo koje ona bijaše opjevala u svojoj poeziji.

1. radnja: _____

2. radnja: _____

3. radnja: _____

4. radnja: _____

17. Dopuni rečenicu glagolskim prilogom tvorenim od glagola u zagradama.

a) U Muzeju krapinskih neandertalaca, (pripremati se) _____ za obilježavanje Dana europske baštine, osmislili su programe za posjetitelje.

b) One najmlađe privukli su (namijeniti) _____ im različite radionice.

18. Preoblikuj rečenicu tako da red riječi bude stilski neobilježen.

Tiskaru su Frankopani utemeljili u selu Kosinju.

19. Ispiši tri imenična atributa iz rečenice.

Spomenici pismenosti ostvareni su različitim načinima zapisivanja: uklesani u kamen, ugrebeni na zidovima crkava, zapisani slikarskim kistom uz freske.

20. Prepiši iz rečenice sve apozicijske skupove.

Bartol Kašić, prvi hrvatski jezikoslovac, prevoditelj Biblije i plodan pisac, bio je i autor prve autobiografije u povijesti hrvatske književnosti.

21. Dopuni tablicu imenujući vrste priložnih oznaka.

Ljelje su djevojke iz sela Gorjana kod Đakova koje u proljeće u povorci prolaze selom, pjevaju i izvode ples sa sabljama.

priložna oznaka	vrsta priložne oznake
u proljeće	
selom	
u povorci	

22. Ispiši dvije priložne oznake namjere.

Čitamo o našoj baštini iz zadovoljstva, radi novih spoznaja, zbog znatiželje.

23. Prepiši imenice u tablicu i odredi njihovu službu u rečenici.

Pisani spomenici su trajna baština koja je neprocjenjiva svakomu narodu.

imenica	služba u rečenici

24. Odredi broj surečenica u zadanoj složenoj rečenici i dopuni tvrdnju.

Jedna poznata latinska izreka upozorava nas da ostaje samo ono što je zapisano, što znači da su pisani spomenici osobito važni dijelovi svake nacionalne kulture.

Rečenica je složena od _____ surečenica.

25. Napiši na crtu vrstu nezavisnosložene rečenice.

a) U Europi su čipku izrađivale plemkinje, a u Hrvatskoj su se čipkarstvom bavile i žene na selu. _____

b) Čipkarice svojim umijećem nastavljaju te čuvaju stoljetnu tradiciju. _____

26. Označi slovo uz višestruko složenu rečenicu.

a) Hrvatska pisana kultura vrlo je stara i njezini tekstovi pripadaju različitim književnim ili stručnim vrstama.

b) Ako ne znamo ni što smo ni kamo idemo, baština svjedoči tko smo i po čemu smo što jesmo.

c) Jutarnje zrake sunca probijaju se kroz vodenu izmaglicu stvarajući bajkovitu sliku zlaćane površine jezera.

d) Vodena raskoš slapova i brzaca isprepliće se s jezercima, otočićima, puteljcima i drvenim mostićima te mlinicama koje vraćaju u prošlost.

27. Imenuj vrstu zavisne surečenice.

a) Prije tridesetak godina bilo je uobičajeno da se u poklonjenu knjigu napiše posveta.

b) Posvetom su ljudi isticali da se s knjigom ulazi u veliku obitelj ljubitelja čitanja.

c) Kako bi nešto spasili od zaborava, ljudi su to zapisivali u knjige.

d) Pokušavam živjeti kako su mi savjetovali.

28. Zadatak ima dva dijela.

a) Preoblikuj zavisnosloženu rečenicu u jednostavnu uporabom glagolskoga priloga. (Pazi na zadani red riječi.)

Dok uživamo u zelenilu i čistom zraku, otkrivamo ljepotu Rastoka.

b) Dopuni tvrdnju o vremenskom odnosu radnji iskazanih različitim glagolskim oblicima (istovremena ili prijevremena radnja).

U toj rečenici glagolski prilog izražava _____ radnju u odnosu na radnju izrečenu predikatom.

29. Pročitaj tekst i označi slovo uz točnu tvrdnju.

Kad se nađeš u Rastokama, to idilično mjesto, gdje su se ujedinile naša prirodna i kulturno-povijesna baština, prerasta u malu oazu ljepote koja posjetitelju pruža starinski ugođaj u krajoliku očuvane prirode.

Zadana višestruko složena rečenica:

- a) ima jednu atributnu surečenicu
- b) ima dvije atributne surečenice
- c) ima tri atributne surečenice
- d) ima četiri atributne surečenice.

30. Zadatak ima dva dijela.

a) Prepiši u tablicu zavisne surečenice.

b) Imenuj vrstu svake zavisne surečenice.

Budući da je car Franjo Josip poželio vidjeti lov na koralje, Zlarinjani su opremili deset lađa i, pošto su lovili dva dana, caru su darovali petnaestak kilograma koralja.

zavisna surečenica	vrsta zavisne surečenice

Riješi zadatke 31. – 33. služeći se podacima iz teksta.

U Istri, usred Pazinštine, smjestilo se selo Grdoselo, danas često odredište onih koji vole slobodno vrijeme ili odmor provoditi na pješačkim stazama te uživati u ljepotama prirode i gostoljubivosti domaćina.

U grdoselskoj župnoj crkvi čuva se **Grdoselski ulomak**, spomenik hrvatske pismenosti iz 12. st.

Pa zašto onda Grdoselo?

Kad danas razgovornim jezikom kažemo da je nešto grdo, želimo reći da je ružno, da nam se ne sviđa svojom vanjštinom.

A Grdoselo uistinu nije neko grdo, ružno selo!

„U srednjovjekovnom hrvatskom jeziku *grdo* je značilo veliko, jako, moćno, krepko“, objasnio je akademik Branko Fučić i dodao: „Pa zar bi se naši pradjedovi sprdali s vlastitom djecom kad bi im davali imena Grdan ili Grđan? Oni su nadijevanjem tih imena htjeli i željeli da im dijete bude jako, zdravo i čilo. Stoga Grdoselo znači jednostavno: Veliko Selo.“

Označi slovo uz točan odgovor.

31. U kojem se dijelu Istarske županije nalazi Grdoselo?

- a) u Rovinjštini
- b) u Poreštini
- c) u Labinštini
- d) u Pazinštini

32. Koje je staro značenje riječi *grdo* sačuvano u imenu sela *Grdoselo*?

- a) moćno
- b) veliko
- c) jako
- d) krepko

33. Kojim je pismom pisan Grdoselski ulomak?
